

เรื่อง ภัยธรรมชาติที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ปลูกยาสูบพื้นบ้าน

ตำบลภูกระดัง อำเภอกุกระดัง จังหวัดเลย

Natural disasters that affect the quality of life of local tobacco growers

Tambon Phu Kradung Phu Kradung District, Loei Province

OR67068

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ปลูกยาสูบพื้นบ้าน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณในการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ชาวบ้านทุ่งใหญ่ ชาวบ้านนายางใต้ และชาวบ้านสงป่าเปือย ตำบลภูกระดัง อำเภอกุกระดัง จังหวัดเลย จำนวน 99 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลคือแบบสอบถาม โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และ ค่าส่วนเบี่ยงเบน ผลการศึกษา พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ที่ส่งผลกระทบจากภัยธรรมชาติผู้ปลูกยาสูบพื้นบ้านและการมีรายได้แก่ครัวเรือนตามความคิดเห็นของผู้ปลูกยาสูบอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาประชากรในชุมชนมีการรับรู้ข่าวสารในเรื่องของผลกระทบจากภัยธรรมชาติและมีการรับมือกับปัญหาจากภัยธรรมชาติได้เป็นอย่างดี รวมทั้งการหารายได้อาชีพเสริมแก่ครัวเรือน การปลูกยาสูบมีเป้าหมายแก่ ผลผลิตและผลิตภัณฑ์สินค้ามีการตอบรับอย่างดีและทำให้ชุมชนมีแนวทางในการเสริมสร้างอาชีพและหารายได้ให้กับเกษตรกรที่ว่างจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตต่างๆแล้วเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในท้องถิ่น อันจะเกิดแบบแผนแม่บทในการดำเนินชีวิตอย่างยั่งยืนของคนในชุมชนและเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบพื้นบ้านอันควรค่าแก่การเป็นแบบอย่างที่ดีของเกษตรกรในชุมชนอื่นๆ ตลอดไป

คำสำคัญ: การหารายได้เสริม การแก้ไขปัญหา การเกษตร

Abstract

The objective of this research was to investigate the impact on improving the quality of life of people who grow tobacco. Using quantitative research methods in the study. The sample group is Thung Yai villagers. Southern Yang villagers and Songpapuei villagers Tambon Phu Kradung Phu Kradung District, Loei Province The tool used to collect data is questionnaires by sampling and analyzing data with statistics, including mean, percentage, and deviation. The study found that the level of opinion on perceptions that affect the local tobacco growers' natural disaster and the income of households according to tobacco growers' opinions was high. When considering the population in the community, they are aware of the impact of natural disasters and have a good response to problems from natural disasters. As well as earning additional income for households. Tobacco cultivation targets the production and products are well received and provide communities with ways to create jobs and income for farmers as a way to develop and be in line with the economic environment. This will create a master pattern for sustainable living of local people and tobacco farmers who deserve to be good role models for farmers in other communities. forever

Keywords: Earning extra money, solving problems agriculture

ความเป็นมาของปัญหา

ยาสูบมีแหล่งกำเนิดจากตอนกลางของทวีปอเมริกา แม้นุษย์จะรู้จักใบยาสูบมาประมาณสองพันปีแล้ว แต่ก็ยังมิได้สูบกันอย่างแพร่หลาย จนกระทั่ง ชาวอินเดียนแดงที่เป็นชนพื้นเมืองในทวีปอเมริกา ได้เริ่มต้นการช้ยาสูบเป็นพวกแรก โดยปลูกยาสูบเพื่อใช้เป็นยาและนำมาสูบในพิธีกรรมต่างๆ ในเวลาต่อมาชาวอังกฤษประสบผลสำเร็จ ในการปลูกยาสูบเชิงพาณิชย์เป็นครั้งแรก และได้ส่งออกผลผลิตไปยังประเทศที่เป็นอาณานิคมจำนวนมาก และในอีก 200 ปีต่อมา การทำไร่ยาสูบเชิงพาณิชย์ จึงเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายทั่วโลกสำหรับในเอเชียประเทศแรกที่ปลูกยาสูบ คือ ประเทศฟิลิปปินส์ จากนั้นจึงมีการแพร่หลายไปยังประเทศอินเดีย ประเทศจีน และประเทศอินโดนีเซีย ตามลำดับในประเทศไทยมีการช้ยาสูบตั้งแต่สมัยอยุธยาแล้ว โดยได้ยาสูบมาจากเมืองมะนิลา ในหมู่เกาะฟิลิปปินส์ จากประเทศจีน และมีที่ปลูกในประเทศเอง ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีการเปิดบริษัทผลิตบุหรี่ยักษ์ขึ้นเป็นบริษัทแรกโดยมีชาวอังกฤษเป็นเจ้าของ ซึ่งเปิดดำเนินการใน พ.ศ.2460 การผลิตบุหรี่ยักษ์ในระยะแรกจะมวนด้วยมือ จากนั้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการนำเข้าเครื่องจักรจากประเทศเยอรมนี มาใช้ในการผลิตบุหรี่ยักษ์หลายยี่ห้อออกมาจำหน่าย การสูบบุหรี่ยักษ์แพร่หลายมากขึ้น จนกระทั่งใน พ.ศ. 2482 รัฐบาลได้จัดตั้งโรงงานยาสูบขึ้น โดยซื้อกิจการมาจากห้างหุ้นส่วนบุรพา ยาสูบ จำกัด (สะพานเหลือง) ถนนพระราม 4 กรุงเทพฯ และดำเนินกิจการอุตสาหกรรมยาสูบ ภายใต้การควบคุมของกรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง หลังจากนั้น รัฐบาลได้ซื้อกิจการยาสูบของบริษัทกวางฮก บริษัทฮออฟฟิง และบริษัทบริติชอเมริกันโทแบกโค แล้วรวมกิจการเข้าด้วยกัน ภายใต้ชื่อ โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง มาจนถึงปัจจุบัน (มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาจักรชนบรมนาถบพิตร, 2565) (นฤมล อริยพิมพ์, 2565)

ยาสูบเป็นพืชไร่ที่มีการปลูกกันอย่างแพร่หลายกว่า 120 ประเทศทั่วโลก เนื่องจากเป็นพืชที่สามารถเติบโตได้ดีภายใต้สภาพอากาศและสภาพดินที่หลากหลาย (อรอนงค์, 2555) สำหรับประเทศไทย ยาสูบเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีการเพาะปลูกเป็นอาชีพที่สำคัญของเกษตรกร ในแต่ละปีการปลูกยาสูบทำรายได้ให้แก่เกษตรกรและประเทศไทยนับพันล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555) จากข้อมูลของกรมพัฒนาที่ดิน พบว่ามีพื้นที่ปลูกยาสูบทั่วประเทศ 231,047 ไร่ (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2561) โดยพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในเขตเกษตรกรรม 227,771 ไร่ หรือร้อยละ 98.58 ของพื้นที่ปลูกยาสูบทั่วประเทศ และอยู่ในเขตป่าตามกฎหมาย 3,276 ไร่ หรือร้อยละ 1.42 ของพื้นที่ปลูกยาสูบทั่วประเทศ (กรมพัฒนาที่ดิน, 2561) สำหรับพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นิยมปลูกใบยาเตอร์กิช เพราะการปลูกใบยาชนิดนี้จะเหมาะสมมากกับบรรยากาศแบบพื้นที่แห้งแล้ง ดินทรายจัด ไม่อุ้มน้ำ เพราะใบยาจะสร้างแว็กซ์ขึ้นมาเพื่อป้องกันการระเหยของน้ำ ยิ่งแว็กซ์มากยิ่งทำให้ใบยาหอมมาก ซึ่งคุณสมบัตินี้เป็นที่ต้องการมาก หากน้ำเยอะทำให้ใบใหญ่สวยงามแต่แว็กซ์น้อยและไม่หอม ทำให้นิยมปลูกกันโดยเฉพาะในโซนจังหวัดร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคาม และนครพนม ที่พื้นที่ค่อนข้างแห้งแล้ง ซึ่งถือเป็นแหล่งปลูกที่ดีที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (การยาสูบแห่งประเทศไทย, 2564)

เขตพื้นที่ตำบลภูกระดัง อำเภอกุกระดัง จังหวัดเลย ได้มีการปลูกยาสูบพื้นบ้านด้วยกันทั้ง 3 ชุมชน คือ ชุมชนบ้านทุ่งใหญ่ ชุมชนบ้านนายางใต้ ชุมชนบ้านสงป่าเปือย เป็นชุมชนที่มีทุ่งนาอันกว้างใหญ่ ส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตัวเอง หรือเช่าที่คนอื่นทำอาชีพเกษตรกรรมหรือเกษตรกร คือ มีการปลูกข้าว ข้าวโพด ใบยาสูบ อ้อย มันสำปะหลัง ฯลฯ การปลูกยาสูบแต่ละครัวเรือนต้องทำตามนโยบายของรัฐบาล คือ ต้องมีการขึ้นทะเบียนเกษตรกรก่อน ต้องมีใบอนุญาตการปลูกยาสูบจากรัฐบาลก่อนถึงจะปลูกได้ และ 1 ปีจะมีการปลูกใบยาสูบแค่ 1 ครั้ง จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาในเรื่อง ภัยธรรมชาติที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ปลูกยาสูบพื้นบ้าน ตำบลภูกระดัง อำเภอกุกระดัง จังหวัดเลย ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา เพื่อเป็นแนวทางและเสริมสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ผลิตการปลูกยาสูบ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในท้องถิ่นอันจะเกิดเป็นแบบแผนแม่บทในการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนของคนในชุมชนและเกษตรกรผู้ผลิตใบยาสูบเพื่อเป็นการหารายได้ให้กับครัวเรือนของเกษตรกรในชุมชน ตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการหารายได้ของผู้ปลูกยาสูบและแนวทางการปลูกยาสูบพื้นบ้านในเขต ตำบลภูกระดัง อำเภอกู่กระดัง จังหวัดเลย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัยการวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง คือ

1) ชาวบ้านทุ่งใหญ่ ชาวบ้านนายางใต้ ชาวบ้านสงป่าเปือย ตำบลภูกระดัง อำเภอกู่กระดัง จังหวัดเลย จำนวน 99

คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1) ทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของประเด็นการสนับสนุนการมีรายได้เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ

2) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณได้แก่ แบบสอบถาม โดยประกอบด้วย 3 ตอน แบ่งระดับความคิดเห็น

ออกได้ 5 ระดับ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เป็นการรวบรวมจากเอกสารวิชาการ หนังสือ บทความ งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลรายชื่อผู้ที่ปลูกยาสูบ

4.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างโดยนัดหมายวันเวลาลงพื้นที่ชี้แจงข้อมูลและวัตถุประสงค์การวิจัยพร้อมขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ที่มีปัญหาจากภัยธรรมชาติที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ปลูกยาสูบพื้นบ้าน ตำบลภูกระดัง อำเภอกู่กระดัง จังหวัดเลย ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00 เป็นเพศชาย มีจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 46.46 ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอาชีพเกษตรกรจำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 61.00 รองลงมา มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 25.25 มีอาชีพค้าขาย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09 และมีอาชีพรับราชการ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.05 ตามลำดับที่ตอบแบบสอบถามรายได้เฉลี่ยต่อคน มีรายได้ 35,001-45,000 บาท จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 29.00 รองลงมา มีรายได้ 15,001-25,000 บาท จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 26.26 มีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 25.25 และมีรายได้ 25,001-35,000 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 20.20 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีรายได้และผลกระทบของผู้ปลูกยาสูบพื้นบ้าน

การแสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับผู้ที่มีปัญหาจากภัยธรรมชาติที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ปลูกยาสูบพื้นบ้าน ตำบลภูกระดัง อำเภอกู่กระดัง จังหวัดเลย

ด้านปัญหาการปลูก พบว่า ระดับการมีรายได้และผลกระทบของผู้ปลูกยาสูบพื้นบ้าน ตำบลภูกระดัง อำเภอกู่กระดัง จังหวัดเลย ด้านปัญหาการปลูก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=33.6$, $S.D.=3.68$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีปัญหาขาดน้ำเพียงพอต่อการปลูก ($\bar{x}=38.4$, $S.D.=3.53$) เป็นอันดับแรก รองลงมา ได้แก่ มีปัญหาน้ำท่วม ($\bar{x}=36.9$, $S.D.=3.78$) และมีปัญหาแห้งแล้ง ($\bar{x}=25.6$, $S.D.=3.71$) ตามลำดับ

ด้านผลกระทบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=25.5$, S.D.=3.73)

ด้านราคา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=19.5$, S.D.=3.82)

เมื่อพิจารณารายได้ พบว่า ราคาในการผลิตยาสูบสูงขึ้น ($\bar{x}=26.8$, S.D.=1.02) เป็นอันดับแรก รองลงมา ได้แก่ ราคาในการผลิตยาสูบมีความเหมาะสม ($\bar{x}=20.3$, S.D.=1.37) และราคาในการผลิตยาสูบต่ำลง ($\bar{x}=11.4$, S.D.=0.93) ตามลำดับ

ด้านการจำหน่าย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=10.6$, S.D.=3.50)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อที่บ้าน ($\bar{x}=16.5$, S.D.=3.11) เป็นอันดับแรก รองลงมา ได้แก่ นำไปขายให้กับพ่อค้าคนกลาง ($\bar{x}=10.7$, S.D.=2.66) และนำไปขายให้กับพ่อค้าที่รับซื้อในชุมชน ($\bar{x}=4.60$, S.D.=4.74) ตามลำดับ

ด้านการมีรายได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.65$, S.D.=4.54)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีลูกจ้างประจำ ($\bar{x}=5.47$, S.D.=4.52) เป็นอันดับแรก รองลงมา ได้แก่ เจ้าของทำเอง ($\bar{x}=4.56$, S.D.=4.79) และมีลูกจ้างชั่วคราว ($\bar{x}=3.84$, S.D.=4.32) ตามลำดับ

ด้านที่ดินเพาะปลูก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=24.3$, S.D.=3.72)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า พืชของตนเอง ($\bar{x}=36.5$, S.D.=3.45) เป็นอันดับแรก รองลงมา ได้แก่ พื้นที่เพาะปลูก ($\bar{x}=12.2$, S.D.=4.00) ตามลำดับ

ด้านข้อเสนอนี้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=3.40$, S.D.=4.18)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ด้านข้อเสนอนี้เกี่ยวกับด้านปัญหาด้านผลกระทบและรายได้ ($\bar{x}=3.40$, S.D.=4.18) เป็นอันดับแรก

ระดับกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ปลูกยาสูบที่บ้าน ตำบลภูกระดัง อำเภอกู่กระดัง จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=13.08$, S.D.=3.88)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ด้านมีรายได้ ($\bar{x}=24.3$, S.D.=4.54) เป็นอันดับแรก รองลงมา ได้แก่ ด้านปัญหาการปลูก ($\bar{x}=19.5$, S.D.=3.68) ด้านราคา ($\bar{x}=10.6$, S.D.=3.82) ด้านผลกระทบ ($\bar{x}=10.6$, S.D.=3.73)

ด้านจำหน่าย ($\bar{x}=4.65$, S.D.=3.50) ด้านที่ดินเพาะ ($\bar{x}=3.40$, S.D.=3.72) ด้านข้อเสนอนี้ ($\bar{x}=3.40$, S.D.=4.18)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมชาติที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ปลูกยาสูบที่บ้าน ตำบลภูกระดัง อำเภอกู่กระดัง จังหวัดเลย ผลกระทบต่อการปลูกยาสูบที่บ้านและระดับการมีรายได้และผลกระทบ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ที่ได้รับผลกระทบต่อการปลูกยาสูบที่บ้านการมีรายได้อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีข้ออยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ ได้แก่ ลำดับที่1 พบว่า 1. พื้นที่ของตนเอง 2. ได้แก่ ปัญหาจากกิจกรรมชาติที่มีผลกระทบต่อการปลูกยาสูบที่บ้าน 3. ได้แก่ มีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อยาสูบที่บ้าน 4. ได้แก่ มีลูกจ้างประจำ 5. ได้แก่ เกี่ยวกับปัญหาด้านผลกระทบและรายได้ ลำดับที่2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ที่ได้รับผลกระทบต่อการปลูกยาสูบที่บ้านการมีรายได้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีข้ออยู่ในระดับมาก 7 ข้อ ได้แก่ 1.มีปัญหายาสูบไม่เพียงพอต่อการปลูก 2. ได้แก่ มีปัญหาน้ำท่วม 3. ได้แก่ ราคาในการผลิตยาสูบขึ้น 4.ได้แก่ ราคาในการผลิตยาสูบมีความเหมาะสม 5. ได้แก่ เช่าพื้นที่เพาะปลูก 6. ได้แก่ นำไปขายให้กับพ่อค้าคนกลาง 7. เจ้าของทำเอง

ลำดับที่3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ที่ได้รับผลกระทบต่อการปลูกยาสูบพื้นบ้านการมีรายได้ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีข้ออยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ ได้แก่ 1. มีปัญหาล้างแล้ง 2. **ได้แก่** ราคาในการผลิตยาสูบต่ำลง 3. **ได้แก่** นำไปขายให้กับพ่อค้าที่รับซื้อในชุมชน 4. **ได้แก่** มีลูกจ้างชั่วคราว

ลำดับที่4 แบบสอบถามปลายเปิดโดยผู้ศึกษาได้นำไปสัมภาษณ์ จำนวน 1 ข้อ โดยสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับทำไมยังปลูกยาสูบอยู่ ปลูกทำไม ในขณะที่เขารณรงค์เลิกสูบบุหรี่ยังได้คำตอบว่า รู้ว่าเป็นสิ่งเสพติด แต่คนเฒ่าคนแก่พาทำ เลยตามรอยพ่อแม่มาจนถึงปัจจุบัน เพื่อที่จะต้องหารายได้เลี้ยงชีพของตนเอง ที่ไม่เลิกทำเพราะมีพ่อค้ามารับซื้ออยู่ และลงทะเบียนปลูกยาสูบที่ถูกต้องจากกรมสรรพสามิต

และข้อสรุปผลจำนวน 15 ข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 53 คน และเพศชาย จำนวน 46 คน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรจำนวน 60 คน รองลงมาในลำดับที่2 รับจ้างทั่วไป จำนวน 25 คน ลำดับที่3 อาชีพค้าขาย จำนวน 9 คน และลำดับที่4 อาชีพรับราชการ จำนวน 5 คน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร รับจ้างทั่วไป ผู้ศึกษาจึงให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้ที่ปลูกยาสูบพื้นบ้านทั้ง 3 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านทุ่งใหญ่ ชุมชนบ้านนายางใต้ ชุมชนบ้านสงป่าเปือย ในเขตพื้นที่ตำบลภูกระดึง อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ประกอบด้วย ด้านการจำหน่าย ด้านการมีรายได้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการทำอาชีพเสริม และมีรายได้ให้แก่คนในชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การพัฒนาการเกษตรในชุมชนผู้ที่ปลูกยาสูบ
2. การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากภัยธรรมชาติ

เอกสารอ้างอิง

ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน//เรื่องแนวคิดทางทฤษฎี//สืบค้นเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2566/

จาก <https://sophon56.wordpress.com>

การพัฒนาคุณภาพชีวิต//เรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม//สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2566/

จาก <file:///C:/Users/HP/Downloads>

การวิเคราะห์การปลูกยาสูบ//เรื่องการปลูกยาสูบของวิสาหกิจชุมชน//สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2566/

จาก <https://so04.tci-thaijo.org>

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับยาสูบ//เรื่องข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับยาสูบ//สืบค้นเมื่อวันที่ 23 กันยายน 2566/

จาก <https://archive.lib.cmu.ac.th>

การพัฒนาที่ยั่งยืน//เรื่องแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน//สืบค้นเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2566/

จาก <https://www.google.com>